

سرشناسه	قاضی زاده احسانی، اطهره، ۱۳۵۵ - Ghazizadeh Ehsaea, Athare
عنوان و نام پدیدآور	عالم ذر و فلسفه فراموشی آن / نویسنده اطهره قاضی زاده احسانی.
مشخصات نشر	کرمان: امید کویر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۴۸: ص ۲۱/۵×۱۴/۵؛ ۰ م
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۹۶۰۰-۶-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	ازلیت و ابدیت
موضوع	Eternity
موضوع	ازلیت و ابدیت -- جنبه های قرآنی
موضوع	Eternity -- Qur'anic teaching
موضوع	حدوث و قدم
موضوع	Eternity and temporal*
رده بندی کنگره	BP۴۱۸/۲/ق۴ع۲۱۳۹۷:
رده بندی دی	۲۹۷/۴۲:
شماره کتابخانه	۵۵۸۱۱۶۴

انتشارات امیررضا

عنوان: عالم ذر و فلسفه فراموشی آن
تألیف: اطهره قاضی زاده احسانی
ناشر: امید کویر
چاپ: اول، ۱۳۹۷
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
طراح جلد: امیررضا خواب بینان
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۶۰۰-۶-۶
قیمت: ۱۴۰,۰۰۰ ریال

کرمان: خیابان شریعتی، بعد از کوچه ۱۰، پاساژ سجاد، واحد ۱۳۴ - تلفن: ۰۳۴۳۲۲۶۲۸۲۴
 قم: خیابان شهدا (صفائیه) کوچه ۳۸ (ورزشگاه تختی)، پلاک ۲۸ - تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۱۱۳۱
 مرکز پخش: ۰۹۱۹۶۶۴۰۶۴۰

عالم ذر و فلسفه فراموشی آن

نویسنده:
اطهره قاضی زاده احساسی

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	مفهوم لغوی اصطلاحی ذر
۱۱	مفهوم لغوی ذر
۱۲	مفهوم اصطلاحی ذر
۱۲	مفهوم لغوی واژه پلانکی
۱۲	مفهوم لغوی عهد
۱۳	معنای اصطلاحی عهد
۱۴	مفهوم لغوی و اصطلاحی الست
۱۴	مفهوم لغوی الست
۱۵	تعریف عالم ذر
۱۵	دلیل نامگذاری عالم ذر
۱۸	آیات مربوط به عالم ذر
۳۳	مساله فراموشی عالم ذر
۳۴	عامل فراموشی عالم ذر
۳۶	فلسفه فراموشی عالم ذر
۴۰	زمان فراموشی میثاق‌ها
۴۰	تاثیر عالم ذر بر زندگی دنیوی با توجه به فراموش شدن آن
۴۱	عدم فراموشی عالم ذر توسط گروهی از انسان‌ها
۴۳	سخن پایانی
۴۷	منابع

مقدمه

عالم ذر عالمی است که از دیرباز توجه مفسران، فلاسفه و عالمان دینی را به خود جلب کرده است اما با توجه به اهمیت موضوع، آن‌ها هنوز هم در این باره به اتفاق نظر نرسیده‌اند. منکران عالم ذر با توجه به قرائن عقلی و نقلی سعی کرده‌اند تا وجود آن را انکار نمایند و از پیمان‌های آن به عنوان استعداد های فطری، تمثیل و کنایه و ... یاد کنند. در مقابل آن‌ها، موافقین با توجه به آیات الهی و روایات معصومین (ع) به اثبات وجود این عالم پرداخته‌اند. اما این عالم اغلب به خاطر عدم دسترسی و غیرقابل درک بودن، به حقیقتی مرموز و اسرارآمیز تبدیل شده و چیستی و چگونگی آن ذهن محققان و دانشمندان اسلامی را سالیان سال به خود مشغول ساخته است.

بازگشت به حیات قبل از دنیا و سبب معرفت و شناخت نسبت به آن، همچنین پیوند عالم ذر با حیات دنیوی و اخروی از یک سو امری جالب و دلنشین و عقلانی است و از سوی دیگر بسیار دشوار به نظر می‌رسد. دشواری شناخت عالم ذر به دلایل مختلف از جمله: عدم دسترسی، فراموشی عهدها و پیمان‌های آن توسط انسان‌ها و ... مربوط می‌شود.

از طرفی بیش از ده آیه در قرآن کریم در سوره‌های مختلف آمده است که به این عالم اسرارآمیز مربوط می‌شوند. همان‌طور که می‌دانیم قرآن برای بشر کتاب هدایت است و به همه وقایع مهمی که نقش اساسی در سعادت و شقاوت انسان دارد می‌پردازد و واضح و طبیعی است که به مسائلی چون عالم ذر که جایگاه مهمی در سرنوشت انسان دارد اشاره کند.

در این کتاب ضمن تعریف عالم ذر و علت نامگذاری آن، چندین آیه از آیات قرآن که مربوط به آن عالم می‌باشد مورد بررسی قرار گرفته است. اما هدف اصلی از به رشته تحریر درآوردن این کتاب بررسی دلایل فراموشی عالم ذر و پیمان‌های آن می‌باشد.

باتوجه به اینکه آیات متعدد قرآن کریم و بارزترین آنها، آیه ۱۷۲ سوره مبارکه اعراف به عالم ذر اشاره می کند، همچنین روایات متعددی از معصومین (ع) در این رابطه و تاکید ایشان بر اخذ عهد در موطن میثاق وجود دارد، انسان به تحقیق و پژوهش در مورد عالم ذر علاقه مند می گردد.

این عالم، ارتباط مهمی با یکی از مقاطع زندگی بشر داشته و نقش ویژه ای در سرنوشت او دارد. از طرفی اثبات وجود عالم ذر آثار مهمی دارد از جمله: گرایش به یاد خدا و معرفت نسبت به او، افزایش ایمان و معرفت، روی آوردن به عمل صالح، و ...

طبق آیه ۱۷۲ سوره مبارکه اعراف که این آیه از آیات متشابه قرآن می باشد عالم ذر عالمی است که در آن عهدی بین خداوند و تمامی فرزندان آدم بسته شده است و در آن عالم که همه فرزندان آدم یکجا جمع شده بودند خداوند بر آن ها تجلی نموده و سپس فرمود: آیا من پروردگار شما نیستم؟ آن ها همگی جواب دادند: آری، بنابراین همگی با رحدانیت و ربوبیت خداوند اقرار کردند و گواهی دادند. اما بین مفسران و فلاسفه اختلاف نظر وجود دارد بعضی معتقدند که منظور از این سوال و جواب همان تمعید فطری و زبان حال است و برخی نیز معتقدند که واقعاً به زبان قال اقرار با رحدانیت خداوند نموده اند. بنابراین اگر ظاهراً آیات و روایات را در کنار تاویل آن در کنار هم، وجود چنین عالمی را می پذیریم، از طرفی فراموش کردن، نحوه رختن میثاق و زمان و مکانی که پیمان گرفته شده است مساله را مشکل ساز می کند که مفسران برای این ابهام هم دلایلی پیشنهاد کرده اند.

حال سوالی که ذهن آدمی را مشغول می کند این است که اگر طبق آیه ۱۷۲ سوره اعراف و روایات مربوطه وجود عالم ذر را بپذیریم، چرا چنین مقطع مهمی از زندگی انسان به فراموشی سپرده شده است؟ عامل این فراموشی، دلایل و حکمت آن چیست؟ بنابراین سعی می شود در این نوشتار به سوالات فوق

باسخ داده شود.

مفاهیم لغوی و اصطلاحی ذر

مفهوم لغوی ذر

لغت‌شناسان و واژه‌پردازان در مورد واژه ذر نظرات زیر را ارائه کرده اند:
 ذر: هر چه، موریز، اجزای غبار، اجسام بسیار ریز متفرق در هوا که در شعاع آفتاب دیده می‌شوند، واحد، ذر: آفریدن، خلق (معین، ۱۳۸۸، ص ۴۲۰)
 علامه دهخدا هم در مورد لغت ذر دقیقاً مانند دکتر معین همین ترجمه‌ها را بکار برده است.
 در لسان العرب آمده است:

ذر: مورچه کوچک، مورچه سرخ کوچک (ابن منظور، ۱۴۱۴، ج ۴، ص ۳۰۴)
 ذر: تفريق و پراکنده شدن (ابن منظور، ۱۴۱۴، ج ۴، ص ۳۰۵)

بنابراین از نظر لغت ذر واژه ذر دوجهت وجود دارد یکی ریز بودن و دیگری پراکندگی و انتشار حال باتوجه به معنای لفظی ذر لغوی ذر سراغ آیه ۱۷۲ سوره مبارکه اعراف می‌رویم و تفسیر نمونه آیت الله العظمی شیرازی را بررسی می‌کنیم.
 وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأُتِيَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ أَنفُسِنَا غَافِلِينَ (اعراف: ۱۷۲)
 ذریه چنان که دانشمندان لغت گفته اند در اصل به معنی فرزندان که حک و کم سن و سال است. ولی غالباً به همه فرزندان گفته می‌شود یعنی به معنی مفرد و گاهی به معنی جمع استعمال می‌گردد اما در اصل معنی جمع می‌دارد.
 درباره ریشه اصلی این لغت احتمالات متعددی داده شده است بعضی آن را از ذره (بروزن زرع) به معنی آفرینش می‌دانند. بنابراین مفهوم اصلی «ذریه» با مفهوم مخلوق و آفریده شده برابر است. و بعضی آن را از «ذر» (بروزن شر) که به معنی موجودات بسیار ریز، همانند ذرات غبار و مورچه‌های بسیار ریز می‌باشد دانسته اند. از این نظر که فرزندان آدم نیز در ابتدا از نطفه بسیار کوچکی آغاز